Ч. 3. Львів, субота дня 16. лютого 1918. Рік I.

„БУДУЧИНА“ виходить раз у тиждень в суботу.

Адреса редакції і адміністрації: Львів, ул. Сикстуська ч. 8. I. поверх.

БУДУЧИНА

Незалежний орган громадського життя.

Передплата:

річно	20 кор.
піврічно	10 „
чвертьрічно	5 „

В Німеччині:

річно	20 мар.
піврічно	10 „
чвертьрічно	5 „

Поодиноке число коштує у Львові 40 сот.

На провінції 50 сот.

За зміну адреси 50 сот.

В історичну хвилю.

День 9. лютого 1918 р. запишеть ся дуже глибоко в памяти й історії людства. По трьох і пів літах воєнної недолі, що найтяжшим проклоном окутала цілий сучасний світ зійшли ся представителі держав середньої Европи з представителями нашого народу та по коротких переговорах підписали мир.

В нашім нововідзисканім українськім Берестї підписав ся цілому світови мир! З нашого Берестя рознесла ся на всі сторони вість, в яку не хоче тай не може увірити повижена пристрастю, опозорена інстинктами масова людина західного світа.

А однак від волї европейського сходу, від широкого українського степу, від творчого ґенія, що збудив ся в страшнім пожарі — приходить безцінний дар підупалій культурі, приказуєть ся приказ мира, як вияв найвисшої конечности, перед якою не встоїть ся ніяка загланиість, ніяка імперіялїстична забаганка, ніяка зорґанізована сила, що творить недолю — пекло на людській землї.

Велика славо, шеро могучости, благословене імя Українського Народу! Від вас приходить добре слово, новий заповіт життя не лише нам але й цілому цивілізованому світови. Вже сам прихід на світ нашої дорогої Держави приносить ясноявну визволення всім, що за ним сплакали море сліз, що витерпіли до краю воєнне безталанне. Від памятного дня 9. лютого 1918 р. поверне ть ся все на инший шлях, прийде нова епоха людскої історії, прийдуть дні миролюбі всім, як найбільшим так найменшим племенам.

* * *

Перший раз по столїттях поневолення, по чотирьох роках кривавої різнї відітхнув свобідною грудю мученик-герой. Там, де недавно гуло тут ся зойкіт конаючих борців, голосіння безборонних жінок і дітий на окрваваленому пожарищі, звенить могутня пісня по йому, брат кидаєть ся братові на шию й цілує його своїми вільними устами. Та не час йому віддавати ся тепер одиним лише радісним поривом. Герой, що скинув із себе кайдани, мусить напружити всі свої сили, щоби основно влаштувати свої діла, щоби направити це, що знищили столїття неволї. І кипить праця в молодій републицї, неначе зі свіжого вулькану бухає вогонь енерґії й завзяття. Гуртують ся всі здібні до праці одиниці, щоби будувати новий край, кувати нову долю Україні. Збірають ся усі сила, щоби винести сміття з рідньої хати, щоби сотворити „сімю вольну, нову“.

* * *

І несеть ся пісня побіди, пісня радости, пісня пробудженої енерґії по соборній Україні: по Републицї й по тій части, що не ввійшла в її склад, по галицькій Україні.

Попри відрадні почування, що ворушать серця цілого українського народу, давить галицьку суспільність презажка журба о нашу найблизшу народню долю. Нам ще не засіяли воля й щастє, ми ще навіть не бачимо ніякої зміни на лучше в нашому національно-політичному житті. Ще наших батьків, чоловіків і синів оглушує рев гармат по останіх фронтах ще ллеть ся ріками наша кров, ще голосять голі й босі наші діти на попелищах своїх домів, ще коротає серед злиднів своє незавидне життя український робітник. Ще перед нами доба надлюдської праці, геройської самопосвяти й самовідречення, доба великих трудів та напруження цілого засобу нашої енерґії.

Тож не попадаймо в надмірню радість, ані в надмірню зневіру ми, що так скоро запалюємо ся як солома, але й так скоро погасаємо як соломяний вогонь, ми що так легко попадаємо з крайности в крайність. Скажім собі отверто, що загальне положення нашого народу в Австрії під велику історичну хвилю відродження України є на жаль зовсім ясне: воно до смерти прискорбне. Матеріяльна та політична недоля безкрайня руїна всего добра й усіх сил народу, кладуть ще не аби які перешкоди для розвитку нашої орґанізацийної ідеї, для цеї ідеї, що мусить улаштувати нове життє, но у народню працю сильним громадським відрухом. Вважаймо, щоби великі переломові дні і час звороту всесвітних подій не лишили нас у звичаю у пасивному оптимізмі, не стягнули на нас закиду що ми не доцінили повааги історичного моменту.

Потребу поважної орґанізації, потребу широго гуртування молодших сил, потребу близької демобілізації десятьтисячної рідні з етапової служби при співучасти нашої репрезентації всі відчуваємо.

Потреба живої суспільної опіки над собою самими йде в нас упарі з потребою розбуження народнього характеру, плекання чистої ідейности не лише в святочних фразах в проґрамових бесідах, але в буденнім життю, в безголосних посвятах, в просвітній та виховуючій роботі, кооперативній акції нашого економічного життя, нашої відбудови.

Тож до праці, до труду! З піднесеним гордо в гору чолом, із завзяттям героя беріть ся до праці! Лупаймо скалу нашої недолї й безрадности, киньмо прокляте ярмо незгоди, берім ся однодушно до діла, бо надійшов слушний час, який не часто повторяєть ся в історії, час, у котрому можемо й мусимо викувати нашому народові кращу долю!

СТАЛО СЯ!

І встав Могутній Народ! Розірвав пута, кайдани, розбив ґранітні скали, ожив!

Міліони, міліони душ вдихнуло свіжого воздуха, загреміло вільним словом на Вільній Землї! А богата, богата ця землиця... Цілі моря крови, червоної крови борців, що Волю добували її, похлонула в свої обійми Вона.

Сьогодня все ожило. І кости мучеників і буйні голови борців; отворили ся могили на широких степах, ожив дух ґеніїв і апостолів Волї!...

Могутній Велитень створив державу! Чуєте! Велику, вільну державу! Наш найвищий ідеал, наше... наше Щастя, наші Мрії, які плекали й леліяли ми в серцях своїх — сповнили ся. Стало ся! Могутній Велитень Народ — став Паном своєї Землї!...

Неначе лискавка рознесла ся відомість по цілій Европі, що в ночі 8. на 9. лютого 1918 р. в Берестю стала ся небуденна подія. Подія, на яку так довго ждуть народи цілого світа. Цеї ночі представники Вільної Української Народньої Републики положили свої підписи на знак згоди. Засіли при одному столї ґрафи й маґнати осередних держав — і представники нової могутньої держави України і помирили ся.

Повівали другої днини хоругви на знак радости і жалоби на великому просторі України і осередніх держав. На знак радости! Та ріжна ця радість... Ми радуємо ся, що Могутній Народ наш не буде проливати крови в боротьбі зі своїм дотеперішнім ворогом, осередними державами, що Він заживе вільним життям і улаштує гаразд свою хату як добрий і розумний господар. Другі радують ся, що ось ось надійдуть з вільної Землї сотні тисяч хліба і наситять голодних. Перед цим могучим паном — голодом, склонили пани й маґнати свої голови. Вони мусїли склонити ся!

Хтож сумує? Чому? Це сусід наш — Поляки. На знак мира вивісили чорні хоругви. І повівають ці хоругви по великих місцях сусідки нашої Польщі. Розвіває їх же буйний вітер чорні вісти по Польщі. Може тіма

з тьмою зійдеть ся і ясний день настане. Чейже найдеть ся розважна голова в наших сусідів і пояснить братам своїм, що инакше бути не може! Справедливість нічо більше як справедливість побідити мусіла! Нам досить вже панування вашого. Вже встав Могутній Великий Народ, що тільки Він паном Землі своєї!

Кривда Поляком Український нарід не зробить. Буде супроти них остільки толерантним, оскільки вони були супроти нас не толерантними,

Ф. П.

СТЕПАН ВОЛИНЕЦЬ.

Політичні доктрини — а практика обскурантизму

Почуваючись до обовязку інформувати наших читачів про те, що пишеть ся в австрійській і німецькій пресі всіх відтінків і напрямів про наші справи уважаємо також обовязком звернути увагу наших читачів на становище австрийсько-німецької соціяльної демократії до новоповстаючеї української держави і українського народу взагалі. Становище се, мимоходом кажучи неприхильне для нас, о стільки цікаве і дивне, що з тієї сторони ми його найменше сподівались.

Німецькі соціяльні демократи Австрії стрічаючись на парляментарнім ґрунті зі соціяльними демократами инших національностей репрезентованих в австрійській державній раді, повиниіби мати більше зрозуміння для національних справ, чим їх товариші у всіх европейських краях. Ніде національни боротьби не виступають так різко як саме в австрийськім парляменті. Ніде також соціяльні демократи, часто сходячи з плятформи боротьби кляс, не обстоювали так різко національних інтересів робучих мас, які вони репрезентують, як саме в австрийськім парляменті. Найкращим примірóм можуть послужити польські і чеські соціяльні демократи. Тільки супроти них німецькі товариші далеко згляднійші чим для нас.

В центральнім орґані німецької с. д. в Австрії „Arbeiter Zeitung" з дня 7. лютого 1918 ч. 35. находить ся статя під заголовком „Відрубний мир з Україною" зі знаком запитаня.

Статя, мимо того, що держана на загал в тоні теоретичних міркувань на тему, що може вийти з того як централяні держави заключать мир з Україною, чи там з Українською Центральною Радою, виходить часом з того тону і здраджує грубу тенденцію.

Статя починає ся там, що мовляв на Україні тепер два правительства. Одно се У. Ц. Рада в Києві, яка репрезентує українське міщанство і хлопські маси, а друге в Харкові (симпатичнійше для автора), яке опирає ся на робучих масах і частині війск стоячих на Україні. Між ними йде боротьба. Ся боротьба „має чисто клясовий характер". З одної сторони пролетарі, а з другої міщанство і хлопи. Очевидно що правительство, яке опирає ся на робучих масах і в имя своїх клясових інтересів борять ся з правительством, яке репрезентує міщанство і хлопські маси, є для автора симпатичнійше і він бажавби йому побіди. Тільки тутки марксістично теоретичний коник шановного автора збиває ся з добре утерто доктриною дороги і робить скок в порожнечу тому що він цілої справи ignorans.

По перше У. Ц. Рада у своєму складі має більше як половину соц. революціонерів і соц. демократів, які також репрезентують і гідно заступають інтереси робучих мас, що їх вибрали, а найкращим доказом на це є земельні і соціяльні реформи, які перевела У. Ц. Рада. По друге нині цілому світови знане, відки взялось харківське правительство. Є воно більш нічим як тільки фрондою крестянсько салдатських депутатів, які в числі 2000 людий, були скликані до Києва і мали повалити У. Ц. Раду і всі крім 80 (які опісля утікли до Харкова) заявили ся за У. Ц. Радою і урядили їй величаву овацію. Харківське правительство дістало зараз поміч з Петербурга і почало борбу проти У. Ц. Ради. Тільки та борба має чисто політичний, а не клясовий характер. Тутки розходить ся о те чи Україна має бути цілковито независимою державою як цего хоче У. Ц. Рада, чи має бути дальше складовою частиною російської імперії як цього хоче харківське правительство.

Для характеристики зацитуємо найбільш цікаве місце зі статі, а саме: Рада бажає відірвання України від Россії Але чи Україна має бути дальше частиною російської імперії як того хотять большевики з Харкова, або чи Україна повинна відірвати ся від Россії, як цього бажає Рада, це повинні Українці полагодити між собою і Россією. Не наша річ вмішувати ся в цей спір. Треба мати на увазі, які це може мати наслідки на будуче, коли відірване України від Россії не стане ся завдяки українському народови, а буде наслідком нашого вмішаня. Сама Україна має 30 міліонів населеня, Польща, Литва і Курляндія 18 міліонів. Сі чотири краї, яких посідане для Россії є загрожене мають разом 48 міліонів населеня, отже 3 міліони більше чим Велика Британія і Ірляндія, 9 міл. більше чим Франція, 14 міл. більше чим Італія! Коли ті краї відірвуть ся самі від Россії тоді це буде їхної і Россії справою; колиж відірване наступить в наслідок нашого вмішуваня тоді великий російський нарід буде нас винувати, що ми вірвали у його найкращі провінції, яких населене що до скількости рівняє ся населеню половини цілої европейської Россії. Наслідком цего буде страшна ненависть російського народу до нас. В сім моменті ми не потребуємо цего бояти ся, бо росс. армія нездібна до борби. Але це в будучности може пімстити ся. Чи большевики будуть довго при власти, цего не можна предвидіти. Колиб вони провалили ся, то по них може прийти націоналістичний бонапартизм, подібно як підчас англійської революції 1649 р., або підчас французької революції 1793 і 1848 р. Такий бонапартизм, поставить собі без сумніву за ціль відібрати страчені провінції і піде на нас війною в ціли пімсти. Коли ми не хочемо на будуче проготовляти всей, мусимо уникати позору немовби ми брали якунебудь участь в відірваню України від Россії.

Уступ цей замітний тим, що автор хотівби, щоба Россія удержала ся в передвоєннім стані, хочби навіть з кривдою і коштом народів, над якими дотепер панувала. Як можна помагати відірвати ся від Россії її найкращим провінціям. А що буде як великий російський нарід розгнівеєть ся на нас за те, що ви посьміли в якийнебудь спосіб позбавити його змоги панувати над 48-ма

Гасителям народнього духа.

Богато всякого народу скупчилось коло тієї небесної святої брами: жиди й християни, єсть тут і індияни. Всі ото ждуть заким святий Ключник Петро враз з своїм оттим Невірним Хомою не відімкнуть святої брами, та впускати муть до того раю.

Аж ось розчиняєть ся свята брама. Хома став біля неї на варті, щоб оглядати гаразд кожного прагнучого того Царства Божого, а Петро Ключник приводить до ладу розтріпану, та від довгого ужитку не аби як пошарпану тую книгу життя. І враз з тим неземне світло-блеск так і пробиває ся крізь відчинену браму, та освічує всіх ото присутних: У кожного в душі, як в дзеркалі, всі ми немов читаємо чи добрі, чи й злі вчинки.

Є тут і добрі люди християни, певні кандідати на небо, та не без того, щоб і не трапились між ними й ті невіри-індияни, котрим правди — святої тієї науки Христової ніхто таки не відкрив, але заслужили вони неба не вірою, лишень своїми вчинками.

Ось несміливо, зовсім не пишаючись своєю заслугою, ступа один такий „невірний", а добрі його вчинки, що це сонце своїм сяйвом, так примушують тебе від погляду на його прижмурити очі. Здаєть ся, не так вже й величні його вчинки!.. Дарма, що так і сяють.. Адже — таке можна було прочитати в його душі — він протягом свого життя лишень розбуркував-колошкав людей до тієї творчої самодіяльности, та товариськo-братерської самодопомоги й.. не більше. А між тим, самим Богом ото на ті його вчинки покладена така резолюція-присуд: „тому, що ти заохочував людей до гуртової праці, колошкав їх, причиняв ся до того, що вони з рабів-невільників самі ото через гуртування вибивались у люди, — то тутечка, причиняючись до піднесення гідности людини, робив ти велике добро для Самого Мене, Твого Бога..."

Ну й — гадаю собі — щоб досягнатись того неба, велике вже значіння має кооперація. Придивляюсь до своїх учинків. Хоч завдяки тій боротьбі життєвій за кусень того насущного, виконувати всіх ото релігійних обрядів мені й не було спроможности, але вже в кооперації — нехай се не буде мені за хвальбу — я таки там приймав сяку-таку участь. Ото ж, хоч десь і позаду, все-ж таки лаштуюсь бути на небі.

Хоч і стояв я коло самого одвірка, але зі скромности трохи, а також — міркую собі — чого вже мені першим пертись, послухаю краще, як то святі нас тут зострічають, — взяв та й подав ся в задні ряди.

— „А що, — питаю одного чоловягу, котрий побував у бувальцях, тинявся по всіх усюдах, був навіть і в Америці, — чому товаришу, в он-того добродія ті дві букви „Др" так і сяють, а ось там у сього такі самі букви відбивають ся темрявою, від тих букв його несе неаби-якою холодничею?.."

— „Е, диваку, — відказує мені той. Ої дві букви — ознака не аби якої вчености людини. І я колись мріяв здобутись на такі дві букви, але (тут сердега тяженько зітхнув) мені в тому не поталанило... Та може воно й краще: адже кому багацько дано, богацько й вимагати меть ся..

Сей ото тими своїми буквами ніс нам світло, та розбуркував у людях стремління до кращого; а той знова з тими темними прегемними знаками тільки й діла мав, що критикував всіх і вся, вказуючи нам на негарні вчинки своїх сусідів, а враз з ними — не вказуючи нам стежки до кращого — він ширив між нами зневіру й тим тамував пориви-стремління людий до добра"...

Коли дивлюсь — підходе один заслужений чоловяга, до того ще й панотець з тими „Др" темнійшими чорної сажи. Не погожують ся наші святі з тим, щоб того панотця впустити за святу браму: байдуже що парох той був щирим християнином та вірним пастирем свого стада. Живучи серед обездоленого люду, та й у такий час, коли кооперація — все на світі, він тутечка навіть і пальцем о палець не стукнув,

— „Сила роботи було... На тую кооперацію ніколи було й уваги звернути. Занятий був иншою діяльностю: стояв на чолі видавничої справи в товаристві „Просьвіта"...

„Так... Все воно гаразд. — відказує на це святий Петро. Але, всечесний отче, в тій видавничій вашій діяльности, вже хоч би в тих календарях призначениих для хліборобів-селян чи ширили ви всемогутні ідеї братерської самодопомоги, чи вказували ви шлях, як гуртом громадою позбутись злиднів та вибитись у люди?.. Правда ні?!.. Отже геть звідси, — гримнув тут святий воротар. Відійди від святої брами, маро ти така! Геть, гасителю народнього духа!..

Останні слова воротаря, немов той грім, далеко далеко відбились луною... Мені аж краплистий піт виступив на лобі, і я... прокинув ся.. Що се? Не вже справді живий я? Потягнув рукою за свій довгий ус: болить таки... Значить — ще живу.

міліонами людий, які ні дрібки не мають охоти вертати назад під панованє російського народу і в імя признаного навіть австрійськими соц. дем. принціпу самоозначеня народів, мають право рішати про свою долю. Так само має право рішати про свою долю і український народ і нема в тім нічого злого, якби навіть центральні держави помогли йому в який небудь спосіб висвободити ся з під геґемонії російського народу, хиба що не хотілиби стягнути на себе гніву цего народа.

Автор статі страшить дипльоматів центральних держав тим, що через заключене мира з Україною, можуть розбити ся мирові переговори з Россією. Якій же з того висід? Хиба після на зустріч усім жаданям російської делеґації хочби коштом оправданих домагань делеґатів иньших народів. Одинокою причиною що Троцький зволікає заключене мира і для автора статі є не що він не може згодити ся зі стратою для Россії теріторії заселеної 48 міліонами населеня. Тут саме вилазить шило з мішка. Віддайте вано усі теріторії які колись належали до Россії під власть крестяньско-салдацьких совітів і тоді вже нічого не буде стояти на перешкоді до мира з Россією. Тоді російський нарід буде вам за це вдячний. А що скажуть на це народи, що собі цього не бажають, про те не журіть ся. Це їх внутрішна справа. Пан Троцький при помочі червоної ґвардії, в якій пр сгив жовнір дістає по 30 рублів денно, дасть собі з ними раду.

Отих кілька слів передаємо під розвагу неодному з наших молодих соціяльних демократів.

Праця українських жінок на вольній Україні.

До відозви „Українського Жіночого Союза“ поміщеної в першім числі „Будучини“ годить ся подати дальший розвій праці „Укр. Жін. Союза“. В новій Раді читаємо, що 25. квітня 1917 відбули ся загальні збори „Українського Жіночого Союза“, на яких 1) затверджено статут предоставлений тимчасовою радою, 2) вибрано нову постійну Раду Союза, 3) вибрано постійну делеґатку Українського Жіночого Союза до Української Центральної Ради.

На зборах сконстатовано, що „Укр. Жін. Союз“ без жадної реклями встиг за 5 тижн в тихої але невсипущої праці зєднати собі уже сотні членів, між котрими є десятки з ріжних повітів Київської, Волинської, Херсонської і Полтавської губерній, а з київських членів половина з робітницьких кругів.

До найважнійших пунктів за верженого статуту „Укр. Жін. Союза“ поданих нами в першім числі „Будучини“ (рівні з чоловічами права для жінок піднесення рівня умового розвитку української жінки, національне і політичне освідомлене української жінки) додано цілий ряд вже подрібно опрацьованих точок програму.

а) курси для неграмотних,

б) лекції про права і обовязки української жінки

в) літератури (ґазети, журнали, брошури, книжки і т. д.), що освідомляє українське жіноцтво в загально просвітному та спеціяльному українсько національному напрямку,

г) школи жіночих ремесел і сільського хазяйства.

д) приюти для учениць ремесел і сільського хазяйства.

е) спілки жіночого міського і сільського труду,

ж) каси забезпечення трудових жінок,

з) каси забезпечення небагатих жінок і дітей,

и) приюти для бездомних жінок і дітей,

і) захоронки для малих дітей,

к) родильні приюти і жіночі та дітоючі больниці,

л) безплатну правну оборону покривджених жінок і дітей.

Членами „Укр. Жін. Союза“ можуть бути не лиш всі українські жінки і їхні діти, але й чоловіки, що признають потребу рівноправности жінки з чоловіком і необхідність жіночої громадянської праці для добра України, а з иньших націй ті особи, що прихильні ідеї „Укр. Жіноч. Союза“.

На засіданю 28 квітня Рада, щоб полекшити свою працю відповідно до постанови статута розбилась на три секції: орґанізаційно адміністраційну, просвітну і фінансову. Кожда з тих секцій має свої окремі завдання, які порішують ся на окремих засіданях.

В обсяг діяльности „Українського Жіночого Союза“ входить видавництво, по-тижневого органу „Союза“ під назвою „Жіночий Вістник“. Метою „Жіночого Вістника“ координація жіночої громадянської праці для добра України; хто надієть ся в цьому журналі найти які небудь чисто фемінїстичні суфражерські тенденції нехай не передплачує „Жіночий Вістник“, бо в „йому цеї поживи не знайде“.

О. Величко

Та й привереть ся ж тобі таке у голові, — міркую я. А все завдяки інформаціям про той учительський зїзд, через ті його відомости-вістки, підсмачені к тому ж ще й осьми „Забобонами“ Мартовича... Тут вам все відразу: й сон сей чудний, й той зїзд учителів з Волині в нашому княжому граді Володимері — все воно перемішалось у моїй голові.

Не маючи тих заповних двох значків „До“, враз з тим, не належачи до вчительської корпорації я не мав права бути на тому зібраню, та треба ж тобі статись такому лихові: візьми — та розсни й про той зїзд. Я і кожний здвиг живого люду, так і сей зїзд мав і гарні сторони, так зарівно й не бракувало там і хиб. Постановлено там було між иншим знайомити людність з сучасними подіями на Вкраїні, але про потребу протестування проти анексійних замірів чужинця — крий Боже народові зг дувати,

— Була в нас мова, звичайно приватна — інформує про той зїзд мій приятель-учитель, — про тую кооперативну справу, Та хиба се наше завдання? Е!.. В моїй школі хлопці були навіть і натякнули, чи не можна б було спроваджувати їм гуртом пера чорнило й т. і. Я, знаєте, гримнув на них, щоб на зна чим не завертали мені голови“...

Таке приблизно снуєть ся в голові. Щоб спекатись того, схопив ся я на ноги, обіцяючись при тім, яких уже гарних вчинків не робити, а про кооперацію поклав собі на думці — неодмінно таки дбати.

М. Денисенко.

ОСТАП КОПЦЮХ.

Важний проблєм народньої господарки.

Катастрофальні наслідки війни для нашого народу кидають ся кождому самі в очі — а дійшли вони вже тепер до такої міри, яка навіть більше перебрати ся не може. — Робуча сила народу потеряла своє жерело в наслідок великого убутку найздоровшої крови і надмірного знищеня життєвої енерґії через воєнні втрати в людях.

Замісь цвитучих, повних роскішного життя сіл — вкриває ть ся нині наша батьківська земля звалищами. По полях виростають могили — а на згарищах сіл ростуть буряни та безпомічні сироти, до яких день в день прилучають ся ще більше безпомічні герої-каліки, що в жертву держави зложили свої найцінніші скарби — своє здоровлє.

Наш найбільше вартісний народний капітал, робучий і тучний скот, що був колись одиноким жерелом доходів українського господаря, зійшов майже з виду і ледви чи остане на розплід достаточне число штук.

Проте кождому вже нині звісно, що війна допровадила нас до цілковитої економічної руїни. Знаємо також, що без огляду на вислід війни, без огляду на це, як порішить ся наша національна справа, треба нам буде забрати ся до великої праці, до тяжкого, мозольного труду, щоби на ново відбудувати і оживити нашу батьківщину.

Економічна справа народу є першою і найважнійшою з усіх справ, бо вона становить фундамент, на якому здвигаєть ся ціле істнованнє кождої нації. Треба отже нею передовсім занятись. Належить обдумати докладно наше трудне положенє і оглядати ся за средствами, які остають до нашої розпорядимости, щоби їх належно вихіснувати в ціли скорого двигнення наших дорогих руїн.

На всякий случай, не смієм попадати в наші старі гріхи, за які вічно покутуємо. Не вільно нам надіятись на чужу поміч, не вільно попадати в зневіру. Держ. поміч про котру так богато говорить ся, не сміє розбуджувати в нас ніяких неоправданих надій. Вона може бути, може й не бути. Навіть як держава прийде нам дійсно в підмогу — то невеликий з цього вийде для народу хосен. Держава, що по війні сама буде у великих фінансових клопотах, зможе подати одною рукою стільки, скільки другою схоче сама відобрати.

А зневіра — се первородний гріх української вдачі! Тут кождому ясно що з неї не може вийти нічого путнього. Ми не сміємо ніколи попадати в зневіру, бо ми хочемо і будемо жити! — Будемо жити і розвивати ся, як великий могучий нарід, до котрого належить будучність, мимо нашої теперішньої недолі і руїни! Бо двох річий, двох неоцінених скарбів не знищить нам навіть всесвітна війна, хочби і безконечна. Ніхто не потрафить убити нашу незміручу народню душу — ніхто не потрафить зрабувати нам нашу споконвічну батьківську землю.

А з цих двох сил, з могутньої душі народу і з відвічних сил нашої землі добудемо належно нове народнє життє і нові народні богацтва.

А покищо стараймо ся відгадати і уложити наш суспільно економічний біланс по укінченню теперішньої війни. Передовсім беріть під увагу наші втрати — наші пасеива. На перше місце поставмо наші втрати в людях, бо їх робуча сила, їх життєва енерґія становити ме по війні квестію нашого двигнення з руїн.

Правда, зараз побачимо, що під тим зглядом заплатили ми найтяжшу дань з усіх народів австр. держави.

В наслідок евакуації покликано вже завчасу наших людий під оружє, так, що коли прочі народи тільки звільна доповнювали ряди армії — ми мусіли ставати в переважній части відразу до боротьби і видержати всі бої за весь час дотеперішньої війни. З цеї самої причини прикладано до нас иншу міру при нагоді бракованя, чим до других, бо чужі мадярійське було заповнити безпомічними виселенцями ряди боєвої армії, як харчувати їх і удержувати у нутрі держави, хочби й навіть по коштовних бараках.

Рівночасно не мали для нас ніякого значіння закони і розпорядки, що дотичили всіляких звільнень від покликання до воєнної служби — Бо від покликання звільнено або цих, що стояли в публичній службі — або цих, що були необхідні для армії у нутрі держави, а іменно воєнних достанців, купців і фабричних робітників. Що ця катеґорія людий не збідніла через війну — о нім не треба хиба згадувати. Тількиж ми туди не належимо.

Не краще ми вийшли також і на ріжнородним орґанізаційним ґрупованню в самій армії. Так в районі етапів, як також в усіх заведеннях поза боєвою лінією обсаджено цї захисті місця не нашими людьми, а такими, що володіють німецькою мовою. — Всяку службу канцелярійну, санітарну телефонічну, телеграфічну, розвідчу, при літаках, автомобілях, пекарнях і прочих подібних спеціяльних, а заразом захисних заняттях в армії, до яких треба будьто знання німецької мови.

будьто фахових відомостий — все те сповняють в армії инші, тільки не наші люди. Навіть при артилерії, яка, не уймаючи її чести, вчисляєсь до оружя, що підпадає меншим втратам в боях — і тут був приступ для наших людей через недомагання в німецькій мові і через брак вправи в обслугуванню машин переважно замкнений.

Зате заповнено численними українськими гуртами ряди боєвої лінії — всі полки піхотинців. А тут ставши до бою око в око з непріятелем, виставлені на поталу невольного арматнього вогню, на страшне ділання вульканічних вибухів мін, серед смертоносного граду крісових куль і в боротьбах на ножі муж проти мужа — мусіли ми потерпіти такі величанські втрати в людях, що ніякий нарід держави не може нам дорівнати під цим зглядом.

Колиж побіч сього взяти ще під розвагу знамениту бодрість і незрівнану хоробрість українського жовніра, котрого посилано завсігди туди, звідки грозила найбільша небезпека — чи то в Сербію, чи в Тироль — а вкінци на вславлений італійський фронт, тоді образ наших кольосальних втрат в людях виступає перед нами у цілій своїй величі і грозі.

Правда, слава наших борців не така голосна по часописях, як їм по їхній заслузі належить ся, бо не має у нас тих людий, що її поза фронтом фабрикують. Але наші борці не потребують аж з часописий довідувати ся, де, коли і як зроблено їх героями. Вони мають за собою безсмертні діла воєнної слави і певну свідомість, що боронили ся, як ніхто другий на світі, що прямо своєю грудею обороняли австр. державу.

А свідомість доказаної хоробрости викресала у їх души і без чваньби заслужену гордість, що стане жерелом для будучих поколінь великої самопошани і почутя свойого незрівнаного достоїнства.

Однак вернім знову до предмету, бо не конець ще цим ударам, що завдають нам найтяжшого болю.

Наш нарід досягнули ще і инші величезні втрати в людях — окрім боєвих. Кольосальна смертельність від холери і инших пошестий, так в краю підчас інвазії — як також по таборах виселенців, забрала майже в друге тільки жертв, що й воєнні втрати.

Другу позицію на конті наших народних втрат представляє, як вже висше згадано — матеріяльна руїна краю. Безліч наших сіл, а з ними і весь мертвий інвентар запалили воєнні пожари.

Постійні реквізиції оперуючих в краю армій винищили зовсім живий інвентар нашого селянства. Навіть поля і сади потерпіли не мало від воєнних операцій.

Щож тепер можемо протиставити нашим кольосальним втратам? — Які маємо активи щоби ними зрівноважити наш суспільно-економічний біланс? Робуча сила убула — прибуло натомість безліч безпомічних калік і сиріт, які спадуть тягарем на цілу суспільність. Другі народи держави зашибуть на цілому бодай сї богацтва, яких доробили ся на воєнних доставах і на виторюванню амуниції. Ми за те нічо не заробили — а стратили й це, що перед війною мали. Значить вийдемо релятивно богато біднїйші з війни, як були перед війною в порівнанню з другими націями.

Одиноким активом нашого рахунку є хиба той богатий досвід, якого набрали ми підчас війни по усіх усюдах. Життєвий досвід тих, що перебували на заточенню в західних краях підчас інвазії, дальше досвід заволочених і полонених по ворожих краях, а вкінці бувалість цих борців, котрим пощастить ся здоровими вернути домів з кількалітних далеких походів.

Загартовані в боях, тверді мов криця, заставлені в витревалість — піднимуть вони свою працю в злуці з нашим жіноцтвом, та зі здвоєною енергією бодай в части вирівнають наш великий недобір. Однак і ся праця не буде в силі допровадити наш недобір до рівноваги. Мусимо отже звернутись за нашим проблемом — а віднайти його не тяжко — це справа повороту наших заробітних сил і виселенців з краю за океаном. Розвязка належить до будучности, але вже тепер треба призадумати ся й розміркувати, як забратись до неї на будуче і о скілько ми можемо числити на успіхи в тому напрямі. Сама наша незавидна судьба з передвоєнних часів придбала для нас кількасоттисячний запас в людях і то найвартнійших що до віку, здоровля і підприємчивости, які еміґрували за океан на заробітки і на сталий побут. Наші еміґранти вдержані обставинами від повороту підчас війни — повинні в першій мірі віджививати на ново народний організм. Перебуваючи европейську заверюху здалека по той бік океану, мають там наші люди знамениту нагоду придбати собі значні капітали, бо заробітки в Америці підчас війни піднесли ся, о скілько відомо, далеко понад звичайний уровень — а в деяких галузях продукції дійшло до цілих 300% підвижки! Заразом через цілковите зірвання лучности з рідним краєм — майже весь добутий капітал остав за морем і протягом воєнних літ мусить дійти до значної суми. Проте належить старати ся, щоби всі ті ощадности в людях і капіталах приплили до нас з поворотом, зараз по укінченню війни. Можемо навіть сподіватись, що поворот заробітчан наступить силою самих обставин. По війні мусить прийти в Америці до великої суспільної кризи, яка потреває так довго, поки не зліквідує ся там весь теперішний устрій продукції, обчислений головно на воєнні доставки. З хвилею, як настане мир — настане в Америці велике безробітя і наші заробітчани з ощадностями в капіталі повернуть майже всі без виїмку до рідного краю. Натомість труднійша вже буде справа з поворотом наших заморських виселенців, що на стало виеміґрували свойого часу до Канади і Бразилії. Тут не обійдесь без нашої участи і зорганізованої аґітації. Але коли ми про справу подбаємо, то наші зусилля не остануть без належного успіху.

Американці зробили на війні золотий інтерес і будуть старати ся умістити кудись свої заощаджені капітали. При тій нагоді зможуть наші переселенці збути по добрій ціні свої тамошні фарми, та повернути до рідного краю зі значними засобами гроша.

Не від річи також згадати ще на цьому місци, що з огляду на незвичайно здепреціоновання нашої валюти — американський гріш буде мати у нас о много висшу — а може кількакратну вартість в порівнанню з тою, яку мав давнійше за мирних часів.

Потрібні нам отже будуть ці наші заморські братя, яких вигнала колись нужда з власної вітчини — потрібні будуть і їх капітали. Розуміє ся, не на те хочемо їх стягати до старого краю, щоби вони знова тут попадали в давні недостатки. Коли маємо закликати їх з за моря — то тільки тому, що і для них усміхає ся в рідних сторонах надія на красшу будучність. Перед ними отвирають ся далекосяглі і незвичайно важні горизонти по війні.

Недавно тому, заповідав ґраф Tisa, що угорське правительство носить ся з думкою віддати в приватні руки камеральні посілости. Рівночасно малиби бути приневолені до аліенації своїх недвижимостий також всі правні особи, яких права знаменують ся вічностю і означені назвою власности мертвої руки — manus mortua Належить проте сподівати ся, що і в Австрії дійде рівнож до такої акції, бо держава схоче тягнути з тих дібр більші як доси податки і всякі инші доходи з переносів власности. Окрім цего, треба мати на увазі ще один важний процес, спеціяльно у нас в Галичині, який зачав ся на велику скалю ще перед війною — а по війні здаєть ся дійде до величанських розмірів. Маємо на думці парцеляцію великої посілости, що до котрої годі припускати, щоби вона по війні змогла у нас і на дальше удержати ся. Пригадують ся тут мені слова одного польського священика, якого стрінув я в Холмщині, підчас великої офензиви в р. 1915. На мою увагу про страшне знищення краю, сказав він по надумі: „Wie pan ja o naszych wieśniaków wcale się nie obawiam, oni są jak ta trawa. Nie zniszczy ich to straszne gradobicie, bo zaledwie burza przeminie — oni podniosą się ze ziemi i choć połamani odrodzą się bardzo prędko. Inna rzecz z wielką posiadłością. Nasze dwory są jak te wysokopienne drzewa, a do tego stare i spróchniałe — co burza odłamie — to więcej nie odrośnie. Wobec tego zdaje mi się, że wielka posiadłość zniknie wskutek tej okropnej wojny doszczętnie z naszego kraju“. І здає ся, той священик мав повну рацію. Бо коли селянство винищено — то прецінь не рівнати його з великою посілостю, яка майже без виїмку улягла цілковитій руїні. А до того як відомо велика посілість була вже перед війною сильно задовжена. Тепер наслідком воєнних операцій в краю, стратила вона протягом сего часу всї свої біжучі доходи, а довги за той час зросли ще більше через неоплачування рат, наріст відсотків і нові видатки на дороге житте самих властителів. До того живий і мертвий інвентар знищений рівнож, а його значіння для великої посілости є децидуючої ваги. На разі і в найблизшій будучности годі подумати про його віднову. А коли возьмемо під увагу ціну, яку прийдеть ся платити по війні за людську працю — можемо без пересади припускати, що велика посілість в Галичині, яка вже перед війною хилила ся до упадку, по війні не зможе рівнож удержати ся. А наслідком цього мусить наступити парцеляція, до якої ми повинні рівнож приготовитись.

Визбути ся чим скорійше своїх посілостий буде лежати також в інтересі самих їх властителів, для котрих будуть ті посілости щораз більшим тягарем. Бо з одної сторони і на дальше не зможуть рентувати ся — а з другої їх власні тягарі будуть постійно зростати. Тому можна обговорювати цю дразливу справу зовсім отверто, тим більше, що наші західні сусіди не зможуть нам в цьому нічого перешкодити. Нині вони самі так сильно ослаблені і зруйновані на цілій своїй національній території, що досить буде з них як зуміють відбудувати свою власну батьківщину — а не те, щоби вони потрафили засівати нашу землю своїми кольоністами. Натомість для нас має ся справа першорядне і далекосягле значіння. Власне в тій ціли, в ціли заселення нових просторів на нашій землі, треба буде доложити усіх можливих старань щоби стягнути наших виселенців із за моря знова до рідного краю, щоби їх праця і їх капітали причинили ся до загоєння наших тяжких ран, до піднесення нашого власного добробуту — а не бути і на дальше погноєм для чужих націй, та жерелом для їх богацтв.

Алфред Будзиновський.

Поміч для гірського населеня.

Хто йшов перед війною верхами Карпат, сей міг обсервувати, в заможнійших особливо кутах нашого краю, як по зелених полонинах пасе ся більшим або меншим стадом скот, стари овець й кіз, табуни коний. Некористне для управи ріллі підсонне високих гір змушувало гірське населене до ведення випасу худоби і до молочного господарства, як до одинокого способу житя.

Мимо архаїчної системи в веденню цеї господарки заробляли наші люди тільки, що могли хоч в якій части заспокоїти свої дуже а дуже скромненькі потреби. Те, що бракувало ще до перепхання через житте, заробляли гіряки працями в лісах при рубанню ковдків для чужих спекулянтів.

Тепер, коли стан худоби зменшив ся в нашім краю о 3/4 частий і коли на докінчення війни, та на дальший розплодок лишила ся лишень 1/4 частина всеї худоби, стануть наші прекрасні полонини пустками, а враз з ним стануть пустими також жолудки наших гірських ґаздів. Але не лиш годівці худоби

стануть голодні. Разом з ними будуть бідити та голодувати також мешканці великих міст: Львова, Відня, Праги і других. Не буде вже видно цих довгих, заліяних поїздів, що один за другим сунули на захід з „живим“ на виживу людий, які й не догадували ся про жерела смачних котлетів, біфштиків, ґуляшів і других печень.

Вони лиш зміркують, що цего всего нема. Вони будуть знати, що вони є голодні, і що нема де цего всього набути.

Тут зіллє ся інтерес великих міст з інтересом полонинських годівців і длятого обі сторони мусять завчасу подумати про усунення зла. Тут міста а зглядно правительство мусить в інтересі міст піднести число худоби в горах. Ця акція мусить розпочати ся скоро, а іменно так скоро, щоби наші ґазди змучені недоборами і невиплатностю, не випродали тимчасом решти худоби на заплату гіпотечних рат, та на податки і щоби ми не стали опісля перед проблемом цілковитого браку всякої, навіть розплодової худоби.

Коли супроти дорожнечі рільничих продуктів подільське населеннє розпоряджає під добу розмірно більшими грошевими засобами, та коли у подільських рільників дає ся спостерігати досить значне відложеннє ґрунтів, то гірське населеннє убожіє чим раз більше і більше. — Вже тепер можна бачити цілковиту безвартність гірських ґрунтів. Вже бє дванайцята година для гіряків і для міст.

Наші посли, міністри й політики мусять вчути се зловороже биттє, коли не має наступити незабаром крах і зломаннє всіх господарських обставин в державі. Буде вже поверх пів року, як найповажнійші медичні круги заклинали правительство в імя суспільного здоровля і розвою, в імя совісти і розуму до зарадження злому.

І що дотепер зроблено?

Час від часу купує правительство 50 або 60 сіментальських коров і продає їх за 30 процент ціни годівцям худоби. Тисячі і десятки тисячів штук худоби йде під заріз, сотки падуть з голоду, а маленькі десятки „сіменталів“ йдуть до пишних обір великих „годівців для спорту“.

Ні, панове, не туди дорога. На масову хоробу треба масового ліку.

Тут треба заповнити не пишні стайні маґнатів, а обширні полонини наших гір. Не „сіменталі“ нам потрібні, бо ті з правила западають в полонинах на чахотку.

Нам треба сильного гірського скоту, після досвіду ґаздів-годівців, що від дитинства аж до пізної старости з худобою ростуть, з худобою живуть і при ній, звичайно в крайній нужді, гинуть.

Сам й нарід не двигне ся о власних силах. Він не двигне ся не лиш своїми індивідуальними заходами, але навіть не поможуть йому в належитій мірі приватні кооперативні спілки. В інтересі держави, як орґанічної одиниці, лежить побільшеннє живого маса в державі; до держави проте належить постарати ся про масо, зглядно допомочи цим, яких особистий інтерес сходить ся з інтересом держави.

Держава отже має зробити це все, що до побільшення скількости худоби може причинити ся, а годівці знова мають зі свойого боку як найрозумнійше і як найкорисніше тую поміч вихіснувати.

Після поняття суги державної адміністрації, має вона там виступати з почином та послужити ся своїм — аж до подробиць виніченим адміністраційним апаратом — де людність не може собі сама дати ради, ні не може двигнути ся самостійно з біди.

Тут власне заходить ця обставина. — Людність вже не дасть собі ради і надходить вже найвисшійша хвиля вкроченя в ту справу державної адміністрації. До заповнення полонин худобою потреба трьох річий: худоби, пасовиська і людий до праці. Щоби ж мати худобу треба мати гроші на закупно худоби і на заплату робітників занятих випасом.

Полонини є. Українські гори простирі, помістять сотки тисячів штук великої худоби, та неперечислене число дробу (овець і кіз). Люди до праці? Тверді люди, яким не страшні ні сонішні спеки, ні бурі, ні діймаючі холодом мраки, ні дощі, ні студінь буйних полонинських вихрів. Стануть вони як один до праці, лиш дайте їм при чому працювати.

Дайте їм капітал на закупно худоби і дробу.

Знаємо з досвіду, що міністерство рільництва підпирає богато змагань до здвигнення кравевої рільничої культури. Знаємо, що величезні гроші видають ся на ріжні цілі подільського рільництва, й то лиш про годівлю худоби так якби було тихо.

А чому? Може й тому, що в міністерстві рільництва не подав нїхто ніякої ініціятиви в тому напряму, а може не було відповідного політичного натиску в тій справі. Але були би гроші, а на те треба богато гроший, то можнаби сотворити за такі гроші не якусь субвенціоновану інституцію, а радше „Банк для годівлі худоби“. Сей Банк мавби на меті уділювати кредиту ріжним кооперативам, стоваришенням, розкиненим по цілім краю, як позичковим, льокальним, повітовим, чи окружним „Касам для годівлі худоби“, у формі ескомпту позичок, уділених тими касами своїм членам, годівцям худоби. Ескомпт сей мусівби бути як найширший, тому державний „Банк для годівлі худоби“ мусівби розпоряджати величезними фондами. Щоби знову позички, уділені ґаздам „Касами для годівлі худоби“, а ескомптовані державним „Банком для годівлі худоби“, не пропали серед людий, треба би їх відповідно забезпечити. Там, де гіпотека ще не дуже замазана, то забезпеченнє моглоби наступити дорогою інтабуляції. Там, де табуля не представляє вже великої вартости, там треба би зажадати відповідних ручителів. Не менше важною справою є забезпеченнє для держави, щоби закуплена з позички затягненої в „Касі для годівлі худоби“ маржина, служила направду до дальшої годівлі і розплоду, а не до спекуляції на товаровій чи рільничій біржі для ріжних банкирів, що нічого спільного з годівлею худоби не мають, а які кинулиби ся зараз на цей інтерес, як ворони на стерво.

Тут мусілоби ся застеречи, що закуплена за позичені гроші худоба і її перший приріст становлять так довго власність „Каси для годівлі худоби“, доки затягнена в ній позичка не буде в капіталі і в процентї цілковито сплачена. Така постанова охоронилаби так ж мужиків годовців від їх пявок лихварів, що мають з мужиками давні порахунки і хотілиби зараз кождий новий хвіст кохати зафантувати і пустити його в „гандель“.

А і перед ріжними занадто ревними податковими екзекуторами було би також якесь заборело.

Щойно друге телятко становить власність годівця, так як цілий дохід з молока, з робучої сили худоби і з обірника. На случай доказаної потреби продажи закупленої з позички худоби, моглоби це наступити лиш за згодою позичкової каси і під її догилядом. З одержаної ціни продажи відобралаби Каса свої гроші з процентами і звернула їх „Банкови для годівлі худоби“, а надвишку вручила ґазді-годівцеви як його заробіток за труд, а рівночасно звільнила його ґрунт і ручителів від всяких супроти неї зобовязань. Можливі надужиття моглиби бути карані, але „Банк для годівлі худоби“ мусівби бути вивосажений щедро, як щедро валили ся нещастя на наш край і давати позички дорогою ескомпту так щедро, як сего інтерес гірського і великоміського населення вимагає особливо, що це бувби навіть і для держави і для поодиноких кооперативних кас дуже добрий фінансовий інтерес.

Треба тільки, щоби наш парляментарний клюб, вибраний — майже виключно — селянськими виборцями, займив ся сею гадкою поки час, особливо, що на случай розширення акції на цілий край, віднеслиби користь з неї всі хлібороби галицької України.

Кілька слів до альбому давній рускій — тепер „Українській Бесіді“.

(П.) Іствує собі у Львові товариство „Українська Бесіда“, до якого належить так звана „сметанка“ Львів. Української громади і це товариство має власну артистичну трупу.

Є навіть невеличка саля, з малим підвисшенем званим сценою в кутку Котляревського улиці, де в неділі й святкові днини грає одинокий на цілу галицьку Україну театр. Виставляють там гарні народні штуки, драми, опери. Видно навіть, що ця „воєнна“ театральна горстка докладає великих старань, щоб діло як найкраще провести. Але що то кого обходить? Дирекція „Української Бесіди“ вишле до театру на рецензове місце от скажім кухарку шановного паньства, щоби підчас гри на сцені, в найтраґічнійшім місци було чути як хтось там з рецензових місць „Української Бесіди“ зарегоче ся... А інтеліґенція?! Її на сали нема.

Вона „іґнорує“ театр, та поза плечима ставить найріжнороднійші домагання на адресу театральної дружини. Наша преса ограничує ся до поміщення платних театральних репертуарів і мовчить. Домагання є на жаль звернені на хибну адресу. Бо що винні аматори коли сцена маленька як чотири столики зсунені до купи та трясеть ся від кождого тупіту ноги. Та й що аматори винні, коли вони не можуть, попри свої службові заняття, посвятити ся тільки театрови. Чи видів хто з львівської громади, щоби товариство „Українська Бесіда“, щонебудь робила в напрямі поправи театру? Таж до нашої сцени не рекламовано ні одного артиста!

Польський театр рекламував 33 артистів! А українські артисти як: Кассак, Рубчак, Кохан, Бенцаль, Нижанковський, Данчак, Гричанівський, Залуцький, Сорока, Кошарич, Маслюк, Новаковський, Бучма і богато инших валяють ся по ріжних етапах як писарі або помічні канцелярийні сили.

Останні дні спричинили, що ця „воєнна“ горстка вже розлітаєть ся, та що цей одинокий театр на галицьку Україну не буде вже в кутку Котляревського улиці виставляти народних штук. І так згодом діждали ся ми на четвертому році війни, що перестане гомоніти живе слово з рідньої сцени. Ми поминаємо „Освітну Руську громаду“ з „Української Бесіди“, якій нещасна судьба віддала справу театру під опіку, бо ці люди на точці театру показали ся цілковитими неуками, а звертаємо ся до передових наших чинників.

Вони не сміють лишати цю справу пропащою і пустити її „люзом“, але мусять заняти ся нею як одною з найважнійших справ.

Невжеж можна собі представити, щоби чотиро міліоновий народ в Австрії не мав живої сцени? Сміх чужим людям сказати!

Економічні вісти.

Український хліб.

Не так то дуже давно, як Німці не знали нічого про Україну, а навіть не хотіли знати. Щойно тепер, коли показало ся, що Україна принесе не аби які користи осередним державам, розписали ся широко про Україну всі часописи. Пишуть голосно, який то благословенний, Богом даний, родючий край ця Україна. Житниця України творять 2/3 жнив всеї европейської Росії. Вона продукує 150 міл. мет. сотн. Пшениця, гречка, цукровий бурак і тютюн се головні продукти України. Український цукор се 5/6 цукрової продукції всеї европейської Росії, а тютюнової продукції 2/3 Отсе вичитаєте в кождій віденській або берлінській часописи. Всі пишуть про український хліб, аденекотрі на-

віть пригадують коноплі, олій, а навіть українські яйця.

Осередні держави мають зате обмінною дорогою доставляти машини, господарські знаряди та промислові півфабрикати, бо хоч Україна має великі земні скарби (вугіль і залізо), не є вона промисловим краєм.

Вже відбувають ся наради, в який спосіб спровадити би сї українські продукти. Голову увагу звертають на водну дорогу — Дунай. На другому місці ставлять шойно чотири залізничі шляхи, що переходять з України через Галичину. Є два способи перевести до торговлі з України, а то або при помочи банків, або правительства. Є плян утворити синдикат, до котрого вступили би вибрані віденські фірми, кожда з вкладкою 100.000 корон. Коли взяти під розвагу посередництво банків, виринає зараз квестія валюти. Австрійські банки виміновали би в українським банку гроші. Не знають лишень австрійські купці, що приймуть радше українські селяни чи царські чи большевицький рубель, чи корову, чи марку, чи українські гроші. Тому пропонують дорогу обмінного кредиту, Україна на збіже, осередні держави на машини та знаряди.

Від себе можемо відразу сказати, що державний устрій України не позволяє на посередництво банків, отже певно, що цілу справу переведе правительство.

Віденські часописи пропонують, щоби австрійське правительство давало посвідки (урядові) купцям (фірмам), котрі би вели торговлю по цінах вказаних правительством під дозором осібного комісаря.

Вправді тепер положенне на Україні невияснене, не знати, які при тані є в руках України, а де мають силу большевики, тому ціла акція зачне ся шойно при кінці марта. Пропонують уряди три збірні точки при усті Дунаю, куда би доходили українські кораблі, а звідсіля горі Дунаєм через Залізні ворота. Туди можна денно перевезти 1000 возів збіжа на 20 тратвах (Schlepper). При устім, що все затратить ся якась перешкода, то денно можна перевезти бодай 500 возів. Незбір Австрії виносить 380 возів денно отже цю суму можна би ділити й на Німеччину. Вправді, ще не прийшло до порозуміння між Німеччиною а Австрією в сій справі, але це питанне пару днів.

Ту й там підносять сумніви, чи українські селяни схотять давати добре збіже, чи Україна в дійсности достарчить що-небудь, бо там нема робучих сил, чи комуніяції осередники достаточні, чи є на Україні фахові сили до торговлі. Б. Овк.

Державний буджет.

В палаті послів почала ся сього тижня по раз перший від 1909 року загальна дебата над правительственним буджетевим предложенєм. Від 1909 року, коли то в послідне ухвалила палата послів буджет, ведено фінансову господарку при помочи буджетових провізорій, та лиш знікаючу частину їх полагоджено парляментарною дорогою. Прочі переведено на основі славного § 14. На теперішній сесії прийняв парлямент вже дві буджетові провізорії, з котрих важність другої кінчать ся вже з цим місяцем. Тепер почато в палаті послів дебату над буджетом. Проект внесено ще в жовтни з долученєм до його двох додаткових прелімінарів. Буджет зріс до величезної суми тому що до його втягнено видатки на воєнні потреби. Через те загальна сума видатків дійшла до висоти 23·8 міліярдів корон коли приходи виносять всього лиш 4·8 міліярдів корон. З сього бачимо, що дефіцит, який має ся покрити з продажі позичок, виносить 18·9 міліярдів корон. Але правительство домагає ся в буджеті ще висшого кредитового уповаженя, а іменно до висоти 21 міліярдів корон, бо треба ще покрити сьогорічний дефіцит та сотворити резервовий фонд на непередвиджені видатки, яких треба сподіватися. Колиж ми відтягнемо всі воєнні та всі инші видатки, які тісно лучать ся з війною, від загальної суми видатків поданих в буджеті, то лишить ся буджетових видатків 5·69 міліярдів корон. Колиж від приходів відіймемо як тимчасовий прихід — воєнний податок, то дістанемо сталий прихід в висоті вругло 4 міліярдів корон. Недобір виносить 1·6 міліярда корон.

Ґенеральний референт, посол др. Штайнвендер, в своїм звіті зі вступних нарад буджетової комісії висловлює надію, що при добрій дальшій господарці вдасть ся частину сього дефіциту вже цього року покрити. Решту дефіциту можна буде зовсім легко покрити в слідуючім буджетовім році. В своїм справозданню домагаєть ся він далеко ідучих заощаджень. На його думку можна дуже легко заощадити якого ½ міліярда Корон на воєнних причинках, а не менше й на підмогах для виселенців. Дуже богато заощаджено би гроша, як-би розпущено домів всіх нездібних до служби в полі. Також не завадило би зменшити й числа урядників.

В Росії проголошено золото державним монополем.

В Німеччині плянують ся податок на залізо.

Турецьке правительство предложило палаті законопроект, що до будови моста та тунелю, які лучили-би Европу з Азією.

Курс укр. карбованця.

На берестейській конвенції постановлено, що 1000 австро-угорських корон в золоті рівнають ся 393 українським карбованцям і 76 грошам в золоті або 393 царським рублям і 78 копійкам; 1000 німецьких марок в золоті рівнає ся 460 карбованцям і 62 грошам або 462 рублям в золоті.

Довги австо-угорської держави

до 30. VI 1918 року буде виносити 72 міліярдів корон або 2445 корон на голову. Сама оплата 6 процент від позички річно гановитиме 4 міліярди 335 міліонів корон. Щоби видобути ся з тих довгів треба зменшити субвенції на меліорації та підвисшати ґрунтовий податок.

З ТИЖНЯ.

З приводу заключення мира осередніх держав з Україною видав австрійський цісар маніфест „До Моїх Народів“.

В маніфесті піднесено велике значінне заключення мира, першого мира за так довгий час пролиту людської крови. Австрія, по словам Цісарського манифесту, витає з повною симпатією молодий державний нарід та бажає йому найкращих успіхів.

Мировий договір з Україною коментує ще з цілого світа в найрізнороднійший спосіб. Найсимпатичнійше повитала договір німецька й болгарська преса. Вона підносить великі користи мира з Україною, головно на полі торговельних відносин, та заявляє, що осередні держави готові посередно і безпосередно дати оружну поміч Україні, як що до теперь ще більше російське правительство не хоче признати важности берестейської умови. Мир з Україною спричинив, що й Росія, не ідучи з формального мирового договору оголосила офиціяльно, що воєнний стан з осередніми державами покінчений та що російське правительство оголошує повну демобілізацію своєї армії.

Шеф пресового відділу при міністерстві закордонних справ Візнер, що враз з ґр. Черніном повернув з Берестя, заявив супроти представників австрійської преси, що миром з Україною проломано політичний фронт на сході. Він примусив Румунію виступити з дотеперішньої резерви й ступати на хвостдорогу. Мира з Україною, без признаня її прав до Холмщини, не можна було заключити. З огляду на його політичне й господарське значіння, мусіло найти ся якусь дорогу, а нею була Холмщина.

Осередні держави, (сказав Візнер) дають Україні технічну й військову підмогу, як що вона її забажає.

Міністрові закордонних справ гр. Чернінові зробила віденська публика велику овацію при нагоді його повороту з Берестя. У відповідь на привітні промови посадника Відня сказав ґр. Чернін між иншими: „Перший крок зроблено, але хай нам буде ясно, що перед нами є дальша дорога до загального, почесного мира“.

Від Адміністрації.

З огляду на подорожіннє матеріялів підносимо з отсим числом ціну одного примірника у Львові на 40 сот, на провінції на 50 сот. Передплата остає та сама, що передше.

НОВИНКИ.

○ Нова кураторія Народнього Дому у Львові. Дивний звичай водить ся в нас на галицькій Україні. На одну людину вкладаєть ся тисячі народніх тягарів, а другі ходять собі самопасом. Ці щож так обтяжувати одну людину? Читаючи імена нової кураторії мусимо виступити в їх обороні і заявити, що годі вимагати на приклад від п. Др. Федака, щоби він вів рівночасно міліонову інституцію, „Дністер“, щоби далі співділав в дирекції „Ставропиґії“, щоби заступав інтереси Українців в міській раді, щоби працював в безчисленних народніх товариствах та всіх світочних комітетах, далі у всіх товариствах, що входять в обсяг народньої господарки і кооперативи, а до цього подати ще таку продуктивну „Економічну Раду“, що тягарем звалила ся на голову п. Директора. В змім хочби й бувшого президента українського клюбу, сучасного президента „Народнього Комітету“ посла до державної ради і краєвого сойму Др. Костя Левицького. Не жеж не є гріхом складати на його плечі ще більші тягарі, як ті, що він вже носит ?! Вистане переглянути імена нової кураторії Народнього Дому, щоби сказати: Досить вже народніх обовязків тяжить на цих людях! Погодім ся вкінці з тим що мусить бути в нас якийсь розділ праці, бо так як досі стоїть справа дальше не може бути. Навіть найрухливійша людина не дасть собі ради. А на цьому терплять з одної сторони люди, що в своїх руках мають провід ну й сама справа. „Народний Дім“ це міліонова інституція, з довгі мертвим капіталом, яку треба би як найкраще попровадити.

○ Львівська духовна консисторія німчить ся! Чи хто сподівавби ся, що львівська консисторія, де найбільшою пошаною тішуть ся скаменілі в низшій мові „йори й ять“, де консеквентно плекаєть ся українсько польсько-русский макаронізм в цінних письмах — підпала під вплив ґерманізму. Чим жеж пояснити собі, що один священник львівської єпархії, жадаючи посвідки, що він є чинний в такій то а такій парохії, дістає посвідку в німецькій мові! Між прецінь не сумніваємо ся, що в капітулі всі вміють по німецьки та й не бажаємо аж такого доказу, але часби, щоби й на святоюрській горі шанували рідну мову. Народня свідомість — се нічо инше як власне достоїнство — його недостачею не вільно себе обсмішувати представителям Церкви!

○ **Банкроцтво большевицької Росії.** Центральна Екзекутива оголосила 3. с. м. таке письмо про анулювання державних позичок:

1. Всі державні позички, котрі затягнула буржуазна Россія, уневажнює ся з 1. XII 1917. (ст. ст.) Грудневих купонів більше не виплачує ся.

2. Також всі поруки, котрі зложило це правительство за ріжні підприємства, не мають ваги.

3. Всі заграничні позички уневажнює ся безуслівно без ніяких виїмків.

4. Короткореченцеві облїґації мають значіне лише як посвідки довгу. Відсотки від їх остають не платні.

5. Малозаможні горожани, котрі є заанґажовані сумою найбільше 10.000 рублів у внутрішних позичках, найдуть відшкодуванне в нових позичках соціяліст. федеративної російської републики.

6. Вкладки зложені в державних касах ощадности та відсотки від їх остають ненарушимі. Република переймає як довг на себе анульовані позички, що находять ся в тих касах.

7. Про відшкодуванне товариством і т. п. виробить ся осібні постанови.

8. Провід в лїквідації позичок спочиває в руках Найвисшої Ради Народнього Господарства.

9. Переведенне належить до державного банку.

10. Незаможність будуть означувати осібні комісії. Вони будуть в праві анулювати всі ощадности не добуті працею, хиба, що вони не перевисшають суми 5.000 руб.

○ **Чотириста тисяч полонених Українців** має по донесенням німецьких часописів повернути на днях на Україну. Ці полонені повернуть в повній зброї, щоби з оружем в руці боронити волї своєї держави.

○ **Поклик до українських купців.** Перед около десяти роками відбув ся у Львові зїзд українських купців в справі станових нарад і переведення власної орґанізації. На жаль, зїзд сей був безуспішний — організації не переведено, та зусилля українського купецтва пішли з часом в забуте. Надійшла війна і принесла зі собою цілком змінені обставини в торговельних відносинах. Найбільше болючу зміну обставин відчуло українське купецтво. Причина сего — брак власної орґанізації. Так дальше позіставати не може, сему треба конче зарадити. Поодиноко не їден богато — за те в єдности сила. Українські купці мусять самі подбати про себе, мусять зійтись разом та перевести власну організацію, щоби відповідно приноровити ся до теперішних відносин, як і найблизшої будучини. Піддаю під розвагу сей поклик українським купцям, а заразом ставлю внесене: Українські купці зїдуть ся у Львові дня 25 лютого 1918 (н. ст) в справі станових нарад і переведения власної орґанізації. Підіймаюсь поробити потрібні приготування до зїзду, прошу П. Т. панів українських купців повідомити мене листовно про участь в зїзді. — Евген Рачиньский, купець в Ходорові.

○ **О іспит зрілости в Німеччині.** Німецький науковий світ з найвизначнійшими ученими й фільозофами, як Вільгельмом Бундтом, міністром просвіти в Баварії Кайлїнґом, проф. А. Айнштайном, проф. Кравзом, Маном та иншими, задумує знести іспит зрілости в середних школах. По їх думці кождий ученик дасть ся дуже добре пізнати учителям в останному році студий — Усуненнем іспитів зрілости, які є звичайною формою на папері, буде можна краще зужиткувати останній шкільний рік, бо відпаде ся цей час, коли так учитель, як ученик занятий все думкою про іспити. Великий фільозоф Бундт сказав: „Від давна вже учителі заявляють ся проти іспитів зрілости, вони становлять формальне закінчення. Кождий учитель знає, що його ученик вміє. Є добрі ученики, що при іспитах показують ся поганими, инші знова уміють при іспитах більше, як в дійсности знають". По думці останнього, свідоцтво з найвисшої кляси вистарчає до висших студий.

Деякі учені (Айнштайн, Кравс) кажуть, що іспити не то, що непотрібні, але навіть шкідливі. Вони відбувають ся в часі, коли мозок ученика не дійшов до повного розвитку. Хто-небудь, що перейшов вісім клясі м же без карколомних перешкод йти у висші школи.

Оречене.

Ц. к. Дирекція поліції у Львові (відділ пресовий) заряджує на підставі § 7. а закона з 5. мая 1869 в. з. д. ч. 66. здержанє поширювання періодичного письма

„Будучина" ч. 1 з дня 2. лютого 1918 з причини п. н. „Від академічної молодіжи" в уступі від „Галицька" до „трибуни" і статії „Календар" Просьвіти на 1918" в уступах від „що" до „Стрільці" і від „золотою" до „розмірів" з уваги на інтереси військові і заграничної політики Держави

Від сего ореченя можна внести протягом 14 днів числячи від дня слідуючого по дню доручення, відклик до ц. к. Намістництва через ц. к. Диракцію поліції у Львові.

Ц. к. Дирекція поліції у Львові.

Львів, дня 2, лютого 1918.

Ц. к. Старший комісар поліції:
Квасьнєвскі.

Від Адміністрації.

„Будучина" являєть ся орґаном ширшої громади. — Співвидавцем чи радше співвласником орґану може стати кождий Українець, що зложить вкладку (одна виносить 25 Корон) на рахунок уділу.

Просимо як найширший круг нашого громадянства до співучасти в видавництві, щоби наша часопись стала голосом всего громадянства Галичини.

„Будучина" є незалежний орґан, де гуртують ся свіжі й молоді сили українського громадянства.

В вірі і переконаню, що суспільність зрозуміє, що тут розходить ся о створене трівких, непохитних підвалин під нову будівлю, оперту на самодіяльности широких мас — починаємо видавництво.

Віримо, що українське громадянство привитає теплим словом нове видавництво, та що між пайщиками „Будучини" не бракне ні одного, що хоче враз з молодою громадою стати до боротьби з усім неживотним та заспаним в нашому громадському життю.

Як що громадянство дорогою більших та численних вкладок захоче — буде могло перемінити наш тижневик на незалежний дневник, якого брак так дуже дає ся відчувати.

Хто пришле вкладки на видавництво, себто хоче стати членом-основателем орґану, зволить слати гроші на адресу Адміністрації з зазначенням „пай" або „передплата". Рівночасно з посилкою просимо вислати кореспонденційну картку з точною адресою і евент. бажаннями.

Передплата на рік виносить 20 кор.
Піврічно 10 кор.

Адміністраційний рік починаємо від дня 1. лютого і закінчуєм 31. грудня 1918.

Тягом року будемо старати ся розширити обем видання, та надзвичайними додатками добавити місячну проволоку.

Молоде громадянство просимо о енерґічну матеріяльну підмогу.

Адміністрація.

ОПОВІСТКИ.

○ **Найблизша нарада орґанізації „Народня Праця"** відбуде ся 17. лютого 1918 у Львові. — Точнійші дані що до місця зборів уділить редакція „Будучини", куду треба зголосити ся устно або письменно по леґітимаційні картки і близші інформації.

Тимчасовий комітет орґанізації „Народня Праця" запрошує отсею дорогою на нараду передовсім всіх членів основателів орґану, тих, що зложили або зложать вкладки на рахунок уділу, та всіх приклонників розбудження нового життя в нашому громадському застою.

Вказаним було-би, щоби провінція взяла участь в нараді, висилаючи з кождого повіту бодай по двох або одному делеґатови. — Тимчасовий комітет орґанізації „Народня Праця".

Ціна оголошень:

Стрічка двошпальтова або її місце 60 сот., в надісланім 1 кор., в оповістках 1·50 кор., в редакційній части передабо по новинках 2 кор. Некрольоги 2 кор. Слова товстими друком подвійно. — Постійні оголошення за осібною умовою.

Жадайте всюди „БУДУЧИНИ"!

ОГОЛОШЕННЯ.

Приймаєть ся передплата на „ВСЕСВІТНЮ БІБЛЇОТЕКУ"

а саме на такі випуски:

Арістофана: Хмари, грецька комедія в перекладі Тараса Франка. кінчить друкувати ся.

В. Короленка: Без язика, оповіданнє в авторизованому пер, Петра Франка, друкуєть ся.

Др. Д. Донцова: Українська державна думка і Европа, політична розвідка, друкуєть ся.

Юрія Кміта: Два циклї, новелї з бойківського життя, зі вступом про автора. Приготовляєть ся.

Марк Твейна: Веселі оповідання, в перекладі Петра Франка, Приготовляєть ся.

Передплата на отсї пять випусків виносить 12 К. (в подрібній продажи ціна їх буде більшою), а що бажаємо означити висоту накладу, — просимо надсилати передплату і зголошенне на адресу:

ІВАНА КАЛИНОВИЧА в Бориславі.

Куплю українсько-російський словар Б. ГРІНЧЕНКА. Зголошення на адресу: Адміністрації „Будучини" Львів, ул. Сикстуська ч. 8 I пов. від Е. К.

„Сміх нірвани"

нариси й новелї Андрія Бабюка, кінчать ся друкувати і небавом появлять ся в продажі.

Приймає ть ся передплату на рік 1918-тий на

ШЛЯХИ

ілюстрований місячник літератури, мистецтва й громадського життя, що виходить на взір великих европейських журналів зшитками по 4—6 аркушів друку з кінцем кождого місяця.

Редактор-видавець: Федь Федорців.

„Шляхи" мають такі відділи:

а) публіцистичний (поезії, нариси, новелі, оповідання, повісти, романи, драми, літературні огляди характеристики письменників, рецензії і т. п.

б) науковий: (статті по історії, фільософії, природничим наукам),

г) мистецький: статті иро музику, театр, малярство, архітектуру і т. п.

Передплата виносить: на рік 36 кор., на півроку 18 кор., на чверть року 9 кор.; окремий зшиток коштує 3 коп., подвійний 6 коп.

Адреса редакції й адміністрації:
Львів, ул. Руська 3

Важне для всіх! Вже вийшли і продають ся готові формулярі подань:

1. о урльопи для жовнірів до веснянних робіт (по німецьки);
2. о підмоги для родин, яких живителі перебувають в Америці (по українськи), в ціні по 20 сот. від штуки

Хто замовить 100 штук дістає 25 штук даром. — На звичайну почтову пересилку належить долучити 20 сот на рекомандовану 65 сот. Замовлення за надісланнєм готівки прошу слати на адресу: О. Танчаковський Львів, Ринок ч. 10. правка порада

Приймає ть ся передплата на 1918 рік (IV. рік видання) на

„СВІТ"

ілюстрований місячник літератури і мистецтва, що від січня 1918 р. виходитиме правильно з початком кождого місяця, в обемі 16—32 сторін друку під редакцією

М. ГОЛУБЦЯ

при співучасти кращих українських письменників і артистів.

Передплата виносить:
Річно (12 випусків) 14 корон. Піврічно (6 випусків) 8 кор.

Поодинокій випуск 1·20 кор. Належитість за зміну адреси 60 сотиків.

Адреса Редакції і Адмініїстрації:
Львів, ул. Куркова ч. 11,

Видає і за редакцію відповідає М. Голубець.

Дентистичне заведенє

Дра Олександра Барвінського

при вул. Сикстуській ч. 17.

Виймованє зубів без болю і пльомбованє.
Штучні зуби в кавчуку, золоті і плятині.
Пацієнтів з провінції залагоджуєть ся в найкоротшім часі.

Вже вийшла

„ЧЕРВОНА КАЛИНА"

Літер. Збірник
Українського Січово Війська,
під редакцією Миколи Угрина-Безгрішного.

З колїровою вінєтою артиста О. Курил са,
З колїровими малюнками, карікатурами, рисунками та плянами О. Куриласа, Мих. Гаврилка, І. Ткачука, Левка Лепкого та Івана Старчука.

Понад сто ілюстрацій.

Світлини Т, Мойсейовича та М. У. Б.

В збірнику взяли участь тільки У. С. С.

Додаток до збірнка: Календар на 1918 рік, Ціна одного примірника 6 корон, в кращій оправі та з автографами редакції 10 кор., спеціяльні прим. по 20 корон.

Переписні листки „Червоної Калини": типи У. С. С. в колїрових малюнках та карікатурах артистів, О. Куриласа й Левка Лепкого та Михайла Гаврилка.

18 карток з перес. 3·40 К.
При збірних замовленнях 20% опусту.

Замавляти на адресу: Микола Угрин, Кіш У. С. С. Etappenpost Nr. 445.

Філія тов. „Сільський Господар" в Ходорові прийме урядника до помочи у веденю канцелярії правної поради. Кандидат буде мати нагоду відбути добру практику, по котрій зможе обняти управу канцелярії і провадити агенду місцевих повітових товариств, що дасть йому добре удержанє. Зголошеня з поданєм кваліфікациї слати на адресу: **Тарас Винницкий в Ходорові.**

Друкарня і фабрика печаток І. Фрідмана у Львові, улиця Сикстуська 4

виконує всілякі друки і печатки гарно — скоро і дешево.

Книгарня Наук. Тов. ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10.

має на складі отсі дуже цікаві та гарні повісти й оповідання:

ЖУРБЕНКО. Філістер, повість, опр.	К 5·60.
ЛЕВИЦЬКИЙ ОРЕСТ. Волинські оповідання. опр.	„ 4·90.
ЛУКІЯНОВИЧ ДЕНИС. Від кривди, повість, опр.	„ 3·40.
„ „ За Кадильну, оповідання, брош.	„ 4.90.
КРИМСЬКИЙ Андрій Лаговський, повість брош.	„ 2·40.
ДОДЕ АЛЬФОНС. Дивні пригоди Тартарена з Тараскона, цікаві оповідання, брош.	„ 1·60.
„ „ Оповідання, брош.	„ 0.60
ВІСЕНТЕ БЛЯСКО ІВАНЕС. Хатина, чудова повість,	„ 2.—.
ҐЕТЕ. Страждання молодого Вертера, брош.	„ 1·20.

Замовлення з провінції полагоджуєть ся відворотною почтою:—ЗАМОВЛЯЙТЕ СКОРО, БО ЗАПАС НЕВЕЛИКИЙ.

Видає і відповідає за редакцію: Ярослав Сеньків.

З друкарні А. Гольдмана, Львів, Сикстуська 19.